

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

Uredništvo in upravniški prostori:
2627 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2627 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXV.

Cena lista je \$0.00

Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek, 18. januarja (Jan. 18), 1932.

Subscription \$6.00 Yearly

STEVE.—NUMBER 14

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

JAPONSKI ODGOVOR NA AMERIŠKO NOTO

Tokio objavljuje, da se bo držal določb mednarodnih pogojev in politike "odprtih vrat." Kitajska namerava pretrgati diplomatske odnose z Japonsko.

Sangaj, Kitajska, 16. jan. — Kitajski vladni krogi se posvetujejo o možnosti in priporočljivosti pretrganja diplomatskih stikov s tokijsko vlado, ako bo Japonska še nadalje širila svojo oblast nad Mandžurijo.

Kitajska vlada bo najbrž apelirala na Ligo narodov, naj aplikira ekonomsko sankcijo 16. točke pogodbe, katero so podpisale članice Lige. Slišijo se tudi glasovi, da namerava Kitajska adaptirati sovjetski sistem plačevanja uradnikov, ki določa samo \$25 mesečne plače za vsakega uradnika.

Tokio, 16. jan. — Zunanji minister Kenkichi Yošizawa je danes odgovoril na noto ameriškega državnega tajnika Stimsona, v kateri je slednji opozoril Japonsko na ameriške pravice v Mandžuriji in na Kitajskem v smislu pogodbe, katero je podpisalo devet velesil. Odgovor je bil izročen ameriškega poslaniku v Tokiju, W. Cameron Forbesu.

Japonska nota poudarja, da bo vlada vedno usmerjala svoje akcije v smislu določb mednarodnih pogojev in Kelloggovega mirovnega pakta. Gledala bo tudi na strogo izvajanje določb v zvezi s politiko "odprtih vrat" v Mandžuriji in na Kitajskem. Daje izraza upanje, da bodo odnosi med Zdrženimi državami in Japonsko tudi vnaprej prijateljski kot so bili v prelosti.

Moskva, 16. jan. — Aleksander Troianovski, sovjetski poslanik v Tokiju, je stopil v pogajanja z japonskim premijerjem glede sklenitve sovjetsko-japonskega nenapadnega pakta, se glasi vest, ki jo je objavila časopisna agencija Tass.

Maksim Litvinov, sovjetski komisar za zunanje zadeve, pripisuje takemu paktu veliko važnost, ker bi ubil govornice, katere širijo Rusiji neprijazni krogi, kateri bi radi videli prekinitev prijateljskih odnosov med Sovjetsko unijo in Japonsko.

Litvinov je opozoril japonskega zunanjega ministra Yošizawa o alenih paktih, ki so jih sovjeti sklenili z nekaterimi evropskimi državami, in izrazil željo, da bi se tudi Japonska pridružila tem državam.

Tientsin, 16. jan. — Poročila, ki so jih kitajski časopisi prejeli iz Šanajkvana, se glase, da so kitajske čete zasedle Tahušan, važno križišče Peiping-Mukden železnice, po dvadnevni ostri bitki. Japonci so se morali umakniti kitajski sili proti mestu Yao-yangho. Japonske izgube znašajo okrog sto mrtvih in ranjenih.

Sneg v Los Angelesu — vročina na vzhodu!

Los Angeles, Cal. — Dne 15. jan. je tu prvič po 54 letih padlo dva palca snega. Topolmer je kazal 30 stopinj. Nenavaden pripor: sneg na palmah in oranžah!

Washington, D. C. — Dne 16. jan. je bilo v glavnem mestu 78 stopinj vročine. Ponokod v Pennsylvaniji in New Yorku je vročina narasla na 80 do 90 stopinj na solncu. Tako čudne sime Amerika še ni imela. Po srednjem opadu je še vedno kopno in tople, je pa dosti deževja.

Avstrija se ognila moratoriju s posojilom

Dunaj, 16. jan. — Nevarnost moratorija za avstrijsko republiko je bila včeraj odvrnjena, ko je Angleška banka dovolila Avstriji za sto milijonov šilingov (\$14,000,000) kredita.

Demonstracije proti evikcijam

V policijskem navalu je bilo več oseb ranjenih in aretiranih

Chicago, (FP) — Napovedi dobrodelnih delavcev, da bo prišlo v tem letu do večjih izgredov in nemirov, ako brezposelni ne bodo dobili zadostne pomoči, se že uresničujejo. Več kot tisoč brezposelnih je te dni prišlo pred urad pomožne akcije na južni strani mesta in zahtevalo pomoč. Demonstranti so bili povečini zamorci, ki so protestirali, ker ni hotela pomožna akcija plačati stanarine za družine, katerim groze evikcije.

Pozvana je bila policija, da razsrži demonstrante. Zagnala se je med brezposelnimi in njih priča pretepati. Več kot dvajset je bilo ranjenih in dvanajst aretiranih. Policajci je vodil kapetan John Stege, prijatelj Jack Lingha, umorjenega raketrirja in poročevalca Tribune.

Te demonstracije so opozorile čikaško javnost na naraščajoče število evikcij. Zvedelo se je, da je sodišče samo v enem dnevu izdalo 230 dovoljenj za evikcije. Lansko leto je bilo več kot osem tisoč družin nasilno izgnanih iz stanovanj, ker niso mogle plačati stanarine, v tem letu bo število nedvomno večje, ker so dobrodelne organizacije neznanile, da ne bodo več plačevale stanarine za družine, katerim groze evikcije.

Izgredi v Jugoslaviji

Bitka med študenti in policijo v Beogradu

Beograd, 16. jan. — V zvezi z nevaritvijo skupščine so študenti tukajšnje univerze priredili demonstracije proti ministrskemu predsedniku Živkoviču. Napadli so policijo s kamenjem in vplili: "Proč z Živkovičem!" Krog sto izgrednikov je policija aretirala.

Slične demonstracije so bile tudi v Zagrebu.

General Peter Živkovič je 4. januarja podal resignacijo kot premijer, a naslednji dan je spet formalno nov kabinet.

Soferska unija revidirala svoje stališče

Chicago, 16. jan. — Uradniki šoferske unije so včeraj na konferenci, katero je sklical državni pravnik Swanson, objubilili, da ne bodo nadlegovali žalovalcev, ki se bodo vozili v privatnih avtomobilih pri pogrebnih sprevedih.

Uradniki so izjavili, da so instruirali člane šoferske unije, naj se pokore injunkciji, katero je izdal sodnik Robert E. Gentzel, član vrhovnega sodišča. Injunkcija prepoveduje članom unije direktno ali indirektno nadlegovati ljudi, ki se hočejo v privatnih avtomobilih pridružiti pogrebni sprevedu.

John Moutoux, poročevalac "Knoxville News-Sentinel," ki je plan poročila o razmerah rudarjev v Kentuckiju za Scripps-Howardove letke. Sodnik Prewitt mu je prepovedal vstop na sodišče, ker je poročal prijateljsko o rudarjih.

ŽELEZNIČARJI HOČEJO KRAJŠI DELOVNIK

Magnati pritiskajo na unije, da sprejmejo redukcije brez kompesij

Chicago, (FP) — Predsedniki unij so se sestali z zastopniki železniških kompanij in predložili zahteve za skrajšanje delovnika na šest ur na dan. Poleg tega zahtevajo garancijo zaposlenosti za vse železničarje. Stabiliziranje zaposlenosti za 1,250,000 železničarjev in prekrbna odpora za drugih 750,000, ki so bili odpuščeni v zadnjih dveh letih, je vitalnega pomena. Voditelji unij pravijo, da so pripravljeni pristati na redukcijo mezd za deset odstotkov le v primeru, da dobiyo garancije od železniških uprav glede stalne zaposlitve vseh železničarjev, ki so sedaj v službi in za one, ki so bili odpuščeni. To je pa mogoče le, ako se skrajša delovnik.

Da bo konferenca dolgo trajala, je razvidno iz velikega števila poročil, o katerih se bo vršila diskuzija. Unije so uposlele ekonome, statistike in finančne izvedence, ki bodo predložili evdence, ki bodo predložili evdence proti meznim redukcijam.

Na predvečer konference so člani eksekutivnega odbora železniških bratovčin sprejeli resolucijo, ki vsebuje protest proti imenovanju James H. Wilkersona za člana zveznega okrožnega sodišča za sedmi distrikt. Resolucija bo poslana senatu s apelom, naj ne odobri nominacije. V resoluciji je rečeno, da Wilkersonov rekord dokazuje, da je sovražnik organiziranega delavstva. Wilkerson je izdal zloglasno injunkcijo proti železničarjem, ki so zastavkali l. 1922, in tako pomagal delodajalcem pri razbijanju stavke.

Delavska organizacija se zavzela za Hoffmanna

Milwaukee, Wis. — Milwaukee svet strokovnih unij je soglasno sprejel resolucijo in jo poslal governerju Pinchotu, v katerem ga urgira, naj izpusti Alfred Hoffmanna, organizatorja nogavičarske unije, iz zapora. Hoffmann je bil obojen na dve leti zapora na obtožbo, da je podžigal na izgredih v stavki v Stroudsburgu. Resolucija pravi, da avtoritete niso niti obtožile štirih stavitokazov, ki so umorili delavko Alberto Bachman v isti stavki. "To pokazuje, da so oblasti v Stroudsburgu pod kontrolo izkoriščevalcev delavcev in da so pennsylvanjska sodišča uslužna dekla kapitalističnega razreda," zaključuje resolucija.

Rusija sprejme 10,000 Armenov

Baltimore, Md. — Podpredsednik Ameriškega rdečega križa Ernest P. Bicknell, ki se je vrnil iz Evrope, poroča, da so na posredovanje Mednarodnega rdečega križa sovjetske oblasti objubile azil 10,000 preganjam Armenov, ki sedaj žive v Grčiji in Bolgariji. Šest tisoč se jih priseli že to zimo v Baku ob Črnem morju, štiri tisoč pa prihodnje poletje. Objubile so jim delo in stanovanja v sovjetski Armeniji.

Poljska ima 32,000,000 prebivalcev

Varšava, 16. jan. — Po vladni statistiki, ki je bila včeraj objavljena, je imela Poljska 31. decembra 32,000,000 prebivalcev. V zadnjih desetih letih je prebivalstvo naraslo za 5,069,661 ali 19%.

Sovjeti odprli veliko papirnico

Moskva, 16. jan. — Sovjetska vlada poroča, da je velika nova papirnica Višera v Uralih začela s poslovanjem. Vlada domneva, da bodo tam producirali čez 20,000 ton papirja letno.

Jeklarski "aristokrati" izginjajo

Največje redukcije so utrpeli nekaj dobro plačani delavci. Družba modernizira toplotnice

Youngstown, O. (FP) — Sedanja kriza je pomeđa tudi "aristokrati" med jeklarskimi delavci, nekaj visoko plačani izučeni delavci. To delno radi velike redukcije mezd in delno radi modernizacije obratov. Valjači, ki so pred nekaj leti služili visoke plače — do \$200 na dva tedna ali celo več — so danes le še nekoliko bolje plačani od navadnih delavcev. Youngstown Sheet & Tube kompanija bo svojo jeklarno v Campbellu kompleto modernizirala, kar pomeni senostavljenje produkcije kolikor se izučeni delavcev tiče. Zavradila bo osem najmodernejših toplotnic za jeklene plošče, v katerih bodo producirali toliko kot prej v 15 tovarnah. Dve toplotnici sta že v obratu in konstruirata drugih dveh pa gre sedaj proti koncu. Produkcija pod novim sistemom se je svilaša za 200% v primeri s stari. Valjač, ki je prej zaslužil \$65, dobi sedaj \$14 za enako količino jekla. V resnici zasluži sedaj vsa njegova grupa toliko, kolikor je prej on sam. In nekaj visoko plačani delavci sedaj opravljajo navadno delo, pri katerem zaslužijo po \$8.50 na dan.

Zbornica sprejela Hooverjev nabir

Predloga, ki predvidevajo dve milijardi dolarjev za pobiranje krize, bo postal zakon v prihodnjih par dneh

Washington, D. C., 16. jan. — S 835 proti 56 glasovom je spodnja kongresna zbornica sprejela Hooverjevo predlogo za ustanovitve rekonstruktivne finančne korporacije. V smislu predloge bo vlada garantirala dve milijardi kredita bankam, železnicam, federalnim zemljiščnim bankam in sličnim asociacijam.

Senat je sprejel slično predlogo zadnji ponedeljek in pričakuje se, da se bodo malenkostne različice poravnale na skupni konferenci komitejev obeh zbornic in da bo predloga izročena v prihodnjih par dneh predsedniku v podpis.

Predloga, ki je bila sprejeta v spodnji zbornici, se razlikuje od one, ki je bila odobrena v senatu, le v tem, da prva omejuje posojilo, ki ga more dobiti ena institucija, na dvesto milijonov dolarjev. Predloga, ki je bila odobrena v senatu, ne vsebuje nikaake omejitve v vseh posojilih. Dalje predloga spodnje zbornice določa, da mora biti glavni stan finančne korporacije v Washingtonu.

Vinatelji dvigajo denar iz Mellonovih bank

Pittsburgh, Pa. — Dve Mellonovi banki, Union Trust in Mellon National Bank, izkazujeta za zadnje leto velik padec hranilnih vlog. Prva jih je izgubila za 15%, druga za 16%.

Na drugi strani pa izkazuje First National Bank, katero kontrolirajo Hillmanovi interesi, ki so v boju s Melloni, skoro isto višino vlog kot leta 1930.

Vozniki premoga zastavkali

New York. — Radi redukcije mezd za 10% je zastavkalo nad 300 razvaževalcev premoga, nakar so jih podjetniki izpili in najeli Pinkerton detektivsko agencijo, da razbiže stavko. Možnost obstaja, da se radi tega stavka razširi na druge voznike.

Brezposelnost v Italiji

Rim, 16. jan. — Število brezposelnih v Italiji je bilo 982,000 ob koncu leta. Število se je v mesecu decembru zvišalo za 104,000 v primeri s prejšnjim mesecem.

NAZADNJAKI UBILI GOVERNERJEV PROGRAM

Porazili so vse predloge za pobijanje brezposelnosti. La Follette se spustil v odprt boj s njimi

Madison, Wis. (FP) — Radi poraza njegovega programa za pobijanje brezposelnosti je nastal med governerjem Phil La Follettom in reaktionarnim senatom vroč boj, ki bo igral večjo vlogo tudi pri prihodnjih volitvah.

Medtem ko je nižja zbornica sprejela governerjev program, ki je določal apropriacijo 17 milijonov dolarjev in katero vsoto bi država dobila ekoraj izključno od zvišanega davka na bogatino, ga je senat valed te provislje zavrgel. Governier je nato predložil drug program, ki določa le 10 milijonov v ta namen, konservativci v senatu pa 11 predlog. Namen njihovih osnutkov je, da obine same skrbe za brezposelnost na račun malih davkoplačevalcev.

Vetiral bom vsako predlogo, ki bi poslabšala situacijo s tem, da bi zvrnila vse breme na tiste, ki so najbolj udarjeni valed krize — na farmerje, hišne posestnike in male trgovce. Njihov slehern korak je bil storjen z ednim namenom, da protektirajo bogatino pred prispevanjem njihovega dela za ublašitev sedanja situacije.

V svojem ostrem napadu na reaktionarni senat je governier udaril tudi po časopisju, o katerem je rekel, da v povojnem času še ni bilo v državi tako zlobne in lašnje kampanje s strani meščanskega časopisja kot odkar je pričela zborovati legislatura. "To je pripisovali dejstvu," je rekel governier, "ker je mnogo izdajateljev teh časopisov postal del monopolističnega sistema."

Glede reaktionarnih predlog pravi governier, da se njihovi avtorji skrivajo za vsami mogočimi kamoflažami in nočejo direktno povedati, da naj farmerji, delavci in mali biznismani nosijo stroške za pobijanje brezposelnosti in lečanje beda, dasi je to namen vseh predlog.

Del La Folletovega programa je kritiziral tudi socialistični senator Polakowsky. Novi governierjev osnutek je bil predlagan kot amandment socialističnim predlogi, ki določa 18 milijonov, in je sličan socialističnemu programu, le da je vsota za osem milijonov nižja.

Iz odgovora governierju je razvidno, da se bodo konservativci v senatu borili tudi proti temu osnutku. Politični opazovalci pravijo, da bodo reaktionarji zanesli ta boj v primarne volitve in skušali governierja poraziti s tem vprašanjem.

"Velikodušnost" magnata

Philadelphia, Pa. — Pred par meseci je Cyrus H. K. Curtis, predsednik Curtis Publishing Co., ki izdaja večje število listov in magazinov, prispeval \$300,000 v sklad za podporiranje brezposelnih. Mnogo ljudi ga je takrat hvalilo, ker je s tem darilom pokazal svojo skrb za brezposelne. Njegovi delavci, kateri se ne smejo organizirati, so kmalu potem zvedeli, da je vse to šlo na njihov račun, dasi je hvalo užival Curtis. Prejeti bi morali krog \$400,000 v bonusu, toda ta nagrada je letos izostala.

Angleški delavci se spopadli s policijo

Rochdale, Anglija, 16. jan. — Tukaj je prišlo do spopada med brezposelnimi in policijo, iz katerega so policajci odnesli več prask. Nemire je izvala policija, ko je aretirala nekega delavskega voditelja, ki je nagovoril veliko množico brezposelnih, ki so se zbrali pred mestno hišo.

Sharts je kandidat za governierja

Ohijski socialisti zahtevajo socialno zakonodajo in pravice za delavce

Cleveland, O. (FP) — Ohijski socialisti so na svoji konvenciji nominirali Joseph W. Shartsa iz Daytona kot kandidata za governierja, Mandlecorna za podgovernierja, Wohla za državnega tajnika, Davlesa za blagajnika in Krehella za pravdnika.

James Maurer iz Readinga, Pa., je rekel, da stare stranke ne gledajo na sposobnost svojih kandidatov, ako jih pa kateri ima, o njih skrbno molče, ker bi drugače tak kandidat ne bil izvoljen.

Glavna zahteva ohijskih socialistov je zavarovanje proti brezposelnosti in starostna pokojnina. Izvoljen je bil odbor, da gre pred governierjevo komisijo, ki študira načrte za vladno zavarovanje, in jo pridobi, da izdela inicijativo o tem vprašanju in jo predloži volilec pri jesenskih volitvah. Zahtevajo tudi, da država odpravi kontraktorski sistem in vrši sama vsa vladna dela. Nadalje zahtevajo preklic zakona proti sindikalizmu, starostno zavarovanje in stroge zakone za protekcijo otrok pred iskoriščanjem v tovarnah.

Sharts je naglašal, da pod sedanjo zastarelo formo vlade bi socialisti, ako bi bili v večini izvoljeni, ne mogli izvesti svojih glavnih zahtev brez amandiranja ustave. Vsa teorija "zaviranja in ravnovesja," na kateri je organizirana ameriška vlada s državnim vred, ne odgovarja današnjim časom in potrebam. Ene s zbornice in pa taka forma vlade, ki bi omogočila nagjo akcijo, je fundamentalna potreba države in dežele.

Konvencija je bila zaključena s banquetom, katerega se je udeležilo 150 oseb, zborovanja pa 45 delegatov.

Profiti aluminijekega trusta

Pittsburgh, Pa. — Kljub dolgotrajni krizi Mellonov aluminijaki trust se vedno dobro "zaslužil." Dasi so dividende za zadnje leto dokaj niške v primeri s prejšnjimi, smaša čisti profit vseeno \$5,700,000 ali trikrat več kot je potrebno za običajne dividende. Aluminum Co. of America je edina družba v deželi, ki producira in čisti baskitno rudo, iz katere se izdeluje aluminij. Njeni profiti leta 1930 so bili \$11,670,000 in leta 1929 pa \$25,318,000.

Gandijeva žena obojena na šest tednov zapora

Bombaj, Indija, 16. jan. — 60-letna Gandijeva žena je bila večraj obojena v Surat na šest tednov zapora zaradi svoje kampanje civilnega odpora. Gandijeva žena je proslila sodnika, naj jo obsoi na šest mesecev, toda sodnik je ni poslušal.

Mestni občije in brezposelni

Zeje porabiti dobrotvorni fond v druge namene

Youngstown, O. (FP) — Polovica vnote \$300,000, za katero so volilci odglasovali v svrhu podpiranja brezposelnih, bo porabljena v druge namene, ako bo v mestni zbornici sprejet načrt administracije, ki želi porabiti 150 tisoč za bolnišnice.

Na podporni listi privatne in občinske miloščine je 4000 družin, ki prejemale po \$1.50 na teden, kot je izjavil pred mestno zbornico načelnik Community Chesta dr. W. E. Hammaker, ko je pobijal vporočilo administracije. Poročevalce so pa znančne družine s petimi osebami, ki prejemale je po en dolar na teden. Kaki "standard" je moč ob taki doli, ni potrebno povdarjati. Vendar se administracija še to preveč zdi.

Sears & Roebuck izkazuje lep profit

Chicago. — Profit Sears & Roebuck kompanije bo za l. 1931 znašal od 12 do 13 milijonov dolarjev, kot poroča Daily News Record. Delničarji bodo prejeli te dividende na račun delavcev, katerim je bila znižana plača v čikaški tovarni in tudi v vseh trgovinah širom dežele. Družba je odslavlja tudi veliko število delavcev.

Einstein pripravila novo znanstveno izjavo

Paasadena, Cal. — Nemški učejak Einstein kmalu objavi novo znanstveno pojasnilo v zvezi s svojo teorijo "onotnega polja," ki spaja gravitacijo z elektromagnetizmom.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Zdržene države (izven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveo \$7.50 na celo leto, \$3.75 za pol leta; za inostranstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cine glasilo po dogovoru—Kopirati se ne vračajo.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Nadvoj za vse, kar ima stik s listom

PROSVETA
2517-53 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimiva beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta primaša dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vselej podpisujejo svoje polno ime in navedejo kraj naslov, kar naj znači, da jamčijo za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrati, kratki in resnični; spisani morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo ozirali.)

Malo pojasnila

Chisholm, Minn. — Pred par tedni se je vršila skupna konferenca jugoslov. podpornih organizacij v državi Minnesoti. Za ustanovitev tega skupnega dela so prišli zastopniki slovenski, Srvaški in srbski, tako da so bile zastopane vse večje jednote in zveze na tej skupni konferenci. Misel za to skupno delo je bila sklenjena po volji članstva na prošli seji minnesotake federacije SNPJ v Evelethu. V ta namen je bil izvoljen odbor treh članov, kateri so skupaj delovali a tajnikom in blagajnikom te federacije. Odbor je imel vso pravico, izvajati to delo. Sel je takoj na delo in je povabil vse jugoslovanke podporne organizacije v državi Minnesoti na skupni sestanek dne 3. januarja t. l. v Evelethu, Minn.

V Amerikanskem Slovencu št. 3 sem pa opazil, da rojak Anton Lopp javno nagovarja vse lokalne klube A. J. Z., da se ni treba udeležiti "neke konferenke v Evelethu", in da je on informiran, da jo sklicuje rojak John Kobi iz Gary—New Dutha in da misli on ustanoviti novo politično organizacijo. Potem javno nagovarja vse klube A. J. Z., da se ni treba udeležiti in ne posilati nobenega delegata na to "Kobeto konferenco". Sicer je bil ta dopis prekasen, ker je bil v tisku šele potem, ko je ta seja vseh podpornih organizacij minila. Rokaj Lopp je bil na seji navzoč in zastopniki tega zborovanja so bili toliko tolerantni napram njemu, da so mu dali priliko govoriti, ko je vprašal, če mislimo ustanoviti novo politično stranko v državi Minnesoti. Potem je nadaljeval "koliko dobrot je že stori našim rojakom, posebno pa s njihovo dobrosočnostjo pomagali A. J. Z. s \$300.

Da pa ni bilo vse tako, kar je govoril, smo se prepričali iz odgovorov zastopnikov, ki so bili ali goše člani A. J. Z. Sicer sem bil zadovoljen njegovega vprašanja in tako tudi zastopniki, samo tisto njegovo zavijanje se ni nobenemu dopadlo. Silal je čistanje točk in potem tomlačenje vsake točke, ampak on ni hotel razumeti; on je mislil, da je ta seja tako kakor pri nekaterih klubih, da svoje članstvo vodi kakor kdo hoče. Na tej skupni seji je opazil, da je to nemogoče in vidno mu je bilo, da imajo zastopniki zdrav razum in dobre namene ter da se je ta seja vršila kakor prava konvencija, brez osebnih nasproteev med zastopniki.

Nadalje omenja v svojem dopisu, da bi mi morali javno povedati, kakšno organizacijo hočemo ustanoviti, da bi vedeli za kaj gre. Zato mu priporočam, da poleg drugih listov čita tudi Prosveto. Če bi bil čital Prosveto prej, pa bi vedel, da je bilo priobčeno vabilo, katero je bilo poslano federaciji, K. S. K. J., J. S. K. J. in vsem slovenskim, hrvaškimi in srbskimi podpornimi društvi. Seveda, A. J. Z. klubom nismo razposlali vabil, ker smo smatrali, da niso podpora društva in kot taka nisi imela z nami nobenega stika.

Torej, on je branil svojim članom udeležiti se te (akupne) seje, zakaj se ni on držal istih navetov in ostal doma? Njegova dolžnost je bila, še pomagati, da se toliko več njihovega članstva udeleži te seje, ako je stitil radikalno spremembo na tej seji. Koikor se obrzuje takih skupnih sestankov, je dolžnost vsakega delavca, da se udeleži takih sej, ker ni bil zabranjen nikomur vatop in opazil je, da je bilo poleg zastopnikov tudi dosti poslušalcev. Taki skupni sestanki so v korist vsem delavcem, ker s tem si bistrimo in čistimo naše nazore. Povedati moram na tem mestu, kakor on omenja "Kobeto-konferenco" da si predstavlja a tem mogoče delo posameznika, kakor pri A. J. Z., ampak če je pri njih kaj takega mogoče, ne sme misliti, da se tudi pri nas dogaja. John Kobi iz Dutha (da bo vedel kaj Kobi živi) je človek odprtih nazorov in ni nikakšen sebičnej. Zato Loppu povem, da ta organizacija skup-

nih podpornih društev ni organizacija posebnega posameznika, ampak je organizacija vsega skupnega članstva teh podpornih društev v državi Minnesoti. To naj si dobro zapomnijo vsi tisti, ki so enakega mišljenja.

Ta skupna organizacija podpornih jednot v tej državi ima cilij pravega bratstva in medsebojne ljubezni, ne kakšnega sebičnega namena. Ako ste se hoteli prepričati na skupni seji, ste lahko videli, da so bili zastopniki dobromisleči in iskreni ljudje, kateri se ne dajo preslepiti kar tja vendan posameznikom. In vam je dobro znano, če je bilo kaj kritike, je bilo od tistih ljudi, kateri niso bili poslani od nobenega društva. Zastopniki so dobro vedeli in dobro vedo, da se njim ne nastavljajo limance, ampak jim je razumljivo, da gre za principe, kateri se ne sklepajo po privatnih prostorih po par osebah. Bodimo odkritosrčni in dajmo resnico na dan, tako da bo vedelo vse skupno članstvo zakaj gre. Zavijanje naj se opuisti enkrat za vaelej.

Na koncu svojega dopisa Lopp vendar pripozna, da se ni A. J. Z. vmešavala v nobeno politiko in da to leto bomo morali pokazati politično moč. Le tako naprej, za pravo delavsko politiko! Potem se pa ne bo treba bati, da bo A. J. Z. razpadla, ampak bo obratno, pojačila se ho.

Naprej za pošteno, pravo in močno organizacijo!

Frank Klun.

Se tole!

Detroit, Mich. — PREGOVOR pravil: Če mu pokažeš prst, pa te zagrabi za celo v roko. Težko je pričakoval tisti, ki mi je stavlil vprašanje na delničarski seji, da bi prišlo do prepira, a na žalost mu ni uspelo. Sem omenil le na kratko, ker sem videl, da lahko pride do prepira, ki bi lahko škodoval organizaciji v bodoče. A. K. piše, da sem jaz na delničarski seji vse nazaj vzel, kar sem pisal v Prosveti. Na to mu odgovoril, da ni res. P. B. piše, da sem prekalil del pobisa. Naj še enkrat omenim tako kot sem pisal v prvem dopisu, da kadar seja odobri kaj takega, je treba takoj izvoliti odbor, da gre delo pravilno naprej. Nadalje omenja A. K., da bi bil jaz sedaj vesel, če bi urednik pridržal moje dopise. Na to toliko, da se meni ni treba za urednikom skrivati. Jaz sem odgovoren sam za moje dopise. Kar se pa tiče blaža, A. K., jo pa pustim njemu v veselje in kadar jo bo občutil, bo vse čisto. S tem je od moje strani zadeva zaključena.

Letna seja društva št. 518 je bila jako dobro obiskana. Udele-

žim se vaeke društvene seje in se ne spominjam, odkar društvo obstoji, da bi videl toliko članov skupaj. Po seji se je vršila domača zabava in so se tudi vsi udeležili in smo se vselej skupaj zabavali pozno v noč. Pripomgli smo nekoliko društvenih blagajni. Želim, da bi se še večkrat tako skupaj sestali, če ste bili prav nekateri malo uzaljeni, radi izzivanja na prepir.

Frank Tehovnik.

SAJ PRAVIM

Piše Tome Podgoričan

Cleveland, O. — V Honolulu na Havajih je prišlo do škandala, v katerega so zapleteni pripadniki "boljše" družbe. Joe Kahahawai je bil obdolžen, da je v družbi s štirimi drugimi domačini napadel ženo ameriškega mornaričnega oficirja T. H. Masieja, ki da so jo posilili. Joe Kahahawai je bil prijeto in priveden na sodišče, ki ga je pa izpustilo na prosto.

Možu napadene žene in njeni članti to ni bilo všeč. Sklenili so, da bodo na lastno pest "opravičali", ki so jo umazali nesrečni Joe in njegovi tovaršiji. Pred sodiščem je čakal Kahahawaija avto, s katerim se je na zahtevo neznanega moža nič hudega slučeteč odpejal — v smrt. V kopalnici Masiejevega doma so ga zgrabili zločinaki rablji ter ga zaklali kot teleta. Nato so ga skušali spraviti s pota in če bi se jim bilo to posrečilo, bi zločin ostal skrit.

Toda stvar je prišla na dan. Kaptana Masieja, njegovo ženo, tašo in dva pomagača so a-retirali in jih obtožili umora prvega reda. Ker se je prebivalstvo začelo razburjati, so petoric prepeljali na ameriško bojno ladjo — "zaradi varnosti."

Zverinski morilci zdaj čakajo sodbe. Toda to se ne bojijo. Mrs. G. R. Fortescue, žena newyorškega bogataša in mati mrs. Masiejeve, je brzojavila možu, naj bo brez skrbi, češ, da je gotovo, da bodo oproščeni, ker "mi imamo najboljšie odvjetnike, ki so na razpolago."

Mogoče je, da bodo res oproščeni. Denar imajo, s katerim so kupili najboljšie advokate in storišo se bo vse, da se ljudski sentiment obrne v prid obtožen-cem. Apeliralo se bo na čuvstva. Ampak, če bi kak bel bogataš posilil ženo kakega domačina in bi ga ta sodil po načinu belcev, bi se zgodilo haš nasprotno: belci bi storiš vse, kar bi mogli, da bi dosegli vesalja za morilca. Degenerirana "boljše" družba se kaj rada ravna po znanem načelu: Zob za zob, ne priznava pa tega načela, kadar je sločinec iz njenih vrst. Takrat apelira na čuvstva. Ječe in morišča niso za bogataše — to je za reveže!

Svinjarija! Se več. Toda take stvari se bodo dogajale vse dotle, dokler bodo na svetu vladali bogataši.

Državljanji in voliči ne marajo, da bi si lokalna lista E. in

A. D. skakala v-lase zaradi kandidata, pravi A. G. v A. D. "Naravnost pravično in pošteno bi bilo, da bi oba časopisa prinášala samo to, kar si kandidataje sami med seboj očitajo brez kakega komentarja." A. G. se nedvomno ogreva za načelo: Nisem tič ne miš. Ali pa mogoče meni, da se ne splašča prerokati se zaradi republikanskih in demokratskih kandidatov, ker prvi kot drugi niso nič prida? Če je tako, potem je v pravem. Ampak urednika ga ne bosta poslušala, ker pač pričakujeta vsak nekaj od svojega kandidata. Seveda ne kruha za druge...

Clevelandške občinske primarne volitve so izpadle tako kakor je bilo pričakovati: republikanska in demokratska mašina sta zmagali. Zdaj, voliče, izbiraj med dvema, prebral ne boš nič! Ne moža — "mašino" izbiraj!

Modrijan Jurij ima prav. "Argot, sapriot, himmelnah-amoi" in podobne ročice so pristno slovenake in spričevalo o slovenčini, ki mu ga je dal njegov profesor slovenčine, je zaslužil.

Ranjki stric Matija — bog mu daj dobro! — kadar je bil na treskan, je vselej zarogovillal: Krucifikeljce! In Matiji je bil znan samo slovenski jezik.

In hehe, hoho, zgoraj omenjene ročice in še druge, so res neobhodno potrebne pri ustvarjanju "časnikarskega sloga."

Some style, I say!

Propadanje kmetij

Menominee, Mich. — V tej okolici je položaj že skoraj nevzdrljiv. Večji kmetje delajo boro življenja, davkov in drugih potrebnih stroškov pa že ne morejo nekateri zmagovati. Mali kmetje pa smo še veliko na slabšem. To leto pa smo dobili za približek kar od 20 do 35 odstotkov davke povišane. V državnih zakonodajni pa delajo na tem, da se naj davki še povišajo. Sedaj se pobirajo podpis, potreba jih je 90 tisoč, ki se bodo poslali zakonodajni v protest, da to ne more iti vedno tako naprej.

Tukaj v gornjem Michiganu je bilo jako veliko različnih kmetij radi neplačanih davkov in drugih malih dolgov izgubljenih ter jih bo še veliko v bližnji bodočnosti. Kmetija vredna po prejši od 8 do 10 tisoč doł., je bila izgubljena, ker je bilo dolga samo dva tisoč; v več slučajih se lahko kupi samo za dolg.

Zdihovanja med kmeti in drugimi nezaposleni je jako veliko tukaj, vedno ughljemo, kako dolgo bo še trajalo vse to. Moj odgovor je vsakokrat, da tako dolgo, kakor dolgo bomo hoteli mi. Nato pa vidim samo presenečene obrase, ki se mojim besedam samo šudijo.

V tem mestu in okolici ni, razen par družin, ne Slovencev ne Nemcev. Narodom, ki živijo tukaj, je napredni duh popolnoma tuj. Agitacija za napredno stvar je med njimi skoraj nemogoča.

Ko v pogovorih med temi ljudmi omenim socializem in kaj je njegov program, nimajo o tem nobenega pojma, ter sploh ne marajo slisati o tem. Kaj je temu vzrok? Jaz vem in tudi ti boš vedel, ako prideš sem. Videl boš veliko čuvarjev, ki čuvajo, da se napredni duh ne pritepe v to naselbino. Tak čuvaj stoji skoraj eden na vsakemu bloku in imenuje se cerkev.

Veliko pa je naselbin v tej dešeli, kjer je agitacija za socialistične glasove bolj lahka, veliko je ljudi, ki se, kar se tiče mišljenja, nahajajo ravno na razpotju; tam se je treba poprijeti. Rojaki, kateri živite med ljudmi, ki vam kolikaj dajo upanje za pridobiti njih glasove za socialistične kandidate ob prihodnjih volitvah, podajte se na delo. V celi zgodovini ni bilo take prilichnosti, stranki pridobiti na moči kot sedaj.

Chaš. Kramer.

Odbor gospodinjstkega oddeska No. Chicago. — NE redni seji gospodinjstkega oddeska SND na 3. dec. je bil izvoljen sedeči odbor za l. 1932: Predsednica Mary Babnik, podpredsednica Josephine Kozina, tajnica Frances Leskovec, blagajnica Mary Dobrovec, zapisničarka Josephine Podboj. Nadzornici: Mary Lukanc in Mary Agnes Hodnik.

Opozorjam članice, da upoštevajo pravila, posebno pa točko 18.

Frances Leskovec, tajnica.

Vedno globlje v propast

Danes je postalo že vsakomur jasno, da je za uspešno borbo proti krizi absolutno potrebno mednarodno sodelovanje. Tako govore vsi državniki in take sklepe pripravljajo vse organizacije, tako delavske kakor politične. Na mednarodni konferenci, ki se je vršila leta 1927 v Ženevi in kjer so imeli delodajalci glavno besedo, je bilo poudarjeno kot glavna zahteva, da se naj ne postavljajo vedno novi carinski zidovi, da naj se prične zniževati carinske tarife ter da se naj vsaj za neko dobo napravi carinsko premirje med državami. Mednarodna trgovska zbornica je istotako sprejela nešteto resolucij, v katerih zahteva ustavitve carinske vojne med državami. Ali kaj je bil rezultat vsega tega?

Samo ena vlada, delavska vlada v Angliji je predložila popolnoma jasne predloge, da se naj ukine carinska vojna. Zahtevala je splošni sporazum glede petletnega carinskega premirja ter da se v teku naslednjih let carine znižajo. Povodoma teh predlogov je imela delavska vlada mnogo konferenc (uradnih in neuradnih). Toda konference niso rodile praktičnih uspehov.

Zamaš je delavska vlada pripovedovala, da če velike kapitalistične države ne prenehajo z nadaljnjim zniževanjem carin, da bodo na Angleskem brezpopojno zmagali pristai zaščitnih carin proti pristaišem svobodne trgovine in gospodarske težkoče bodo postale za ves svet znatno večje. Vse kapitalistične države so šle trmoglavo svojo pot dalje in ustvarjale z zviševanjem carine zidove proti uvažanju tujeje blaga. In v Rusijo se lahko uvažalo samo ono blago, ki ga kupi državni monopol.

In tako je prišlo do tega, kar je neprestano pretlo: Anglija je dobila novo buržoazno vlado, ki je takoj zvišala carine na ves uvoz blaga in ki se pripravljala, da zagrabi s carino tudi vse dominione ter jih naveže predvsem na angleško industrijo. Ta velika izprememba je prinesla naenkrat novo veliko škodo in novo globoko desorganizacijo v vsem svetovnem gospodarstvu. Nemčija, Francija, Amerika izgube desetmilijarde pri dosedanjem izvozu v Anglijo in število njih nezaposlenih delavcev nagloma narašča. Na Angleško se sicer vrši pritisk z zmetavanjem angleškega denarja in angleških vrednostnih papirjev, kar zopet povzroča velik padec angleškega denarja na vrednosti. To vrši inozemstvo.

Francija je uvedla na vse angleško blago posebno 20 odstotno takso ter namerava uvesti še nove visoke carine. Minister trgovine v angleški vladi naravnost grozi Franciji, da bo s posebnimi davki obremenil francosko blago. Nemčija medtem drugače odgovarja. Z naredbo predsednika republike se je izvršilo, o čemur sploh ni bilo misliti, da je mogoče. Naredba določa, da se vse kolektivne pogodbe med delodajalci, delavci in nameščanci razveljavljajo, v kolikor se tičejo plač.

V vseh tovarnah, delavnica in uradih, državnih in privatnih se po tej naredbi splošno znižajo plače za 8 do 10 odstotkov, z namenom, da se za toliko poceni nemoško blago za izvoz. Vlada obeta, da bo potem dobro pooblaščenega komisarja delala na to, da se poenoličje stanovanja in življenjske potrebščine v državi vsaj v toliko, kolikor so zmanjšane plače in dne. Dvomiljivo pa je, če se bo to dalo doseči. Ali nedvomljivo pa je, da hoče nemški kapitalizem s poenotenjem svojega blaga za izvoz zavojevati tuj trg in se ubraniti angleških carin na račun delavcev.

S tem se jasno potrjuje resnica socialističnega nauka, da tiči temeljno zlo v samem sistemu kapitalističnega gospodarstva. To gospodarstvo ima namen dviganja kapitalističnega dobička. Kadar organizira svoje podjetje in kadar gospodarji z njim, ima kapitalist pred očmi samo to, kako bi še bolj dvignil dobiček. Nič ga ne briga zaposlitev delavcev, niti smotrenost glede potrebe konzumentov. Ne briga ga javni interes, on pozna le svoj interes in dobiček, ki ga hoče doseči s svojo proizvodnjo. Tako politiko zasledujejo v gospodarstvu in tako razumejo kapitalisti tudi kot celota. Oni niso sposobni za mednarodni sporazum, po katerem naj bi se gospodarstvo organiziralo po načrtu in bi se izvršila delitev dela med gospodarske stroke po posameznih delalah. Oni nikakor nečejo odobriti kakršnokoli omejevanje svoje "svobode delovanja" in od svojih vlad zahtevajo brezpopojno varstvo samo zase. Zamaš tudi široki krogi iz buržuazijske inteligence in njih državniki uvidevajo, da ta pot divjeje boje buržujskih skupin, zabarikadiranih za državnimi carinskimi mejami, vodi le v vedno večji kaos in v strašno katastrofo. V medsebojnem boju se vsaka skupina kapitalistov nadeja, da bo nasprotnik čimprej premagan opustil boj ali pa pojde s pomočjo svojih konzumentov in svojih delavcev še dalje v boj proti konkurentom.

In tako se ta kapitalistični duh briga izključno samo zase in za svoj dobiček, duh neomahljivega izkoriščanja kupca blaga na domačem trgu in delavca ter onemogoča vsakršni mednarodni sporazum in vsakršni izhod iz današnjih gospodarskih težkoč.

Po dr. Ž. Topaloviću.

Legije podgan v Parizu

Na prostoru pariške kolonialne razstave so pred kratkim odkrili naravnost neverjetno veliko število podgan, ki so se bile ustale v Vincennesu. Po poročilih očividcev je šivali toliko, da jih ni mogoče istrebiti. Pariške ustanove, ki skrbijo za higieno, pravijo, da ne razpolagajo s dovoljnimi sredstvi, ki bi lahko uničile zalego. Zdaž iščejo drugih virov in pripomočkov, s katerimi bi šivali satrli.

Albert Einstein, glavni nemški prenosaj, je spet v Ameriki, toda od svojih tehniških študij v Kaliforniji si je vzel toliko časa, da je apeliral na gubernerja Rolpha, naj izpusti Toma Mooneyja iz zapora.

Antifašistične bombe

Ob zadnjih praznikih je Ameriko pretresla vest o bombah, ki so bile razposlane po pošti Italijankim konzulum in vplivnim ameriškim Italjanom, ki se navdušujejo za Mussolinijev režim v svoji stari domovini. V enem primeru je bomba eksplodirala in ubila par poštnih namenečev, druge je pa ranila. Skoro teden dni so bili vodilni fašistični Italijani v Zdrženih državah v paniki in dneyno časopisje je kričalo, da je bilo strah.

Teh bomb so bili takoj obdolženi protifašistični Italijani. In ne samo bomb na pošti. Kjerkoli je kaj počelo tiste dni po Ameriki, pa naj je stienjena para raznesla skrit žganjaraki kotliček, ali če je kaj zaropotalo pod kakšno zakotno kitajsko pralnico, je to bil — protifašistični peklenski stroj. Časopisje je naenkrat odkrilo silno in splošno "antifašistično zaroto", katero so, kajpada, tukajšnji italijanski fašisti debelo podčrtali in slovesno izjavili, da bo do pomagali izslediti krivce. Za hip se je zdelo tudi ameriškim oblastem, da imajo opraviti s široko organizirano teroristično in antifašistično akcijo.

Fašistični dokazi pa še danes čakajo potrditve. Kolikor nam je znano, ni bil še nihče aretiran in va napori tajne policije, da izsledi in dobi v roke pošiljatelje bomb, so do danes zaman.

Vsa ta reč se nam dozdeva zelo sumljiva. Znano je, da edina organizirana teroristična akcija med ameriškim Italijani je tista, ki jo vodijo fašisti sami. Fašistična politika kastorjevega olja, bodala in bombe je šla iz Italije po vsem svetu, kjerkoli so naselbine italijanskih izseljencev. Strahotna fašistična propaganda med ameriškim Italijani traja že deset let. Italijanski konzuli in njih privrženci operajo s sistematičnim terorjem v obliki groženj, bojkota in nasilja proti vsem onim Italijanskim naseljencom, ki nočejo priznati fašizma in prisrčki zvestobe njegovemu najvišjemu veličanstvu, diktatorju Mussoliniju. Z radostjo je treba konstatirati, da je v Ameriki še ogromno število Italijanov, posebno delavcev, ki so proti fašizmu. Italijanski fašisti v tej dešeli vodijo strahovito borbo proti tem upornikom in "izdajalcem".

Fašisti v Italiji in inozemstvu so že pokazali, da so zmorni vsakega zločina in vsake nasilnosti; nobeno sredstvo jim ni preizkušeno in preuzmano, da dosežejo svoj namen. V spomin je treba priklicati le ogaben umor Matteottija in pa barbarstva, ki jih fašistične zverine počenjajo na Primorskem. Okrvavljena "vendetta" je zdaj fašistični monopol. Fašizem se je porodil iz nasilja in z nasiljem, samo z nasiljem, se drži na površju in v moči.

Ako so torej fašisti zmorni nasilja in zločinov doma, ali mislite, da niso zmorni tega v Ameriki? Niti eden fašistični veljak, katerim so bile bombe adresirane, ni bil dosežen! Vsi so bili pravočasno posvarjeni ali pa so bili naslovni napačni! Razstrelba v poštnem poslopu v Pennsylvaniji je prišla po nesreči in ubiti so bili nedolžni ljudje.

Kaj, če bi ameriška policija pogledala malo med fašiste in tam iskala pošiljatelje bomb?

V Los Angelesu se je zgodilo, da je pred nekaj dnevi policija iskala avtorja komedije "Lisistrate", katero so igrali v tamkajšnjem gledališču. Najprej so aretirali igralsko oseboje, tedaj pa je nekemu višjemu policijskemu uradniku prišlo na misel, da je treba predvsem aretirati avtorja, ki je spisal takšno "svinjarijo". Pa je poslal četo policajev, naj takoj poiščejo avtorja. Policajji so iskali avtorja po vsem Los Angelesu, vpraševali in vpraševali, dokler se ni nekdo pošteno zakrohotal in jim povedal, da je Aristophanes, avtor omenjene igre, umri še pred več kot dvatisoč leti nekje na Grškem.

Losangeleske policije ni vredno obojevati, niti druge povprečne ameriške policije, če se tako osmeši, toda dobro bi bilo vprašati tistega cenzorja, ki je odredil naval na gledališče, koliko je star...

Kandidatje za letošnje predsedniške volitve se že oglašajo. Hoover bo spet kandidiral. Tako je povedal poštni tajnik Brown. Na demokratski strani pa pravijo, da bo ATSmith skušal dobiti ponovno kandidacijo. Kaj? Ista kandidata kot pred štiri leti?

Situacija v zadnjih dveh letih je pokazala, da "volilna čreda" zasluži norčevanje, ki jo čaka.

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 28. decembra 1931. **Klerikalni "Slovenec"**, poparjen Klerikalci, ki stoje v opoziciji, so po svojem glasilu "Slovenec" spustili marsikatero opozicijsko besedo med ljudi. "Slovenec" je skoroda prezrl volitve, pisal je le o rezultatih in objavil vesti uradne agencije, ki jih mora objaviti, ter vsako priložnost izrabljal zase. Mi smo že tedaj zapisali, da v tako opozicijsko zadržanje dr. Korosca in klerikalcev nič ne verujemo, ker so bili sodelavci diktature. Zadnje čase pa je postal "Slovenec" spet bolj ubogljiv. Mogoče se boji ostrih ukrepov, ki bi ga utegnili uničiti, ali pa se politika kuha tako, da jim spet diši. V objavljanju poročil o kraljevem bivanju v Parizu je prekosil celo vladno "Jutro". Tisto njihovo navidezno hrbtenico se poznamo. Iz kavčuka je in se zna lepo upogibati, kakor zahteva ura in dan.

Divji lovec ustrelil lovca
Vincenc Zidarič, posestnik v Pušeni pri Ormožu, je zakupnik tamkajšnjega občinskega lova. Divji lovec pa so mu delali velike škode na divjačini. Ko je šel Zidarič pred nekaj dnevi v gozd kontrolirati, kdo strelja divjačino, ga je nekdo od divjih lovecev ustrelil. Našli so ga mrtvega, s prestreljeno glavo.

Novo zdravilo proti jetiki
Ljubljanski zdravnik dr. Tone Jamar se je v zadnjih letih posvetil studiju jetike in njenega zdravljenja. Uspešno mu je sestaviti serum proti tej najbolj razširjeni bolezni, serum, ki je uspešno sredstvo in ki ga zdravnik dr. Jamar že več let uspešno uporablja pri jetičnih bolnikih. Dal je serum tudi preizkusiti s strani drugih specialistov za tuberkulozo in val so mu sporočili uspehe. V javnosti ni razglasi svojega novega seruma in šele zdaj za božič je dovolil novinarjem, da lahko objavijo razgovor z njim. Dr. Jamar je namreč o tem pred nekaj tedni predaval v krogu zdravnikov. O njegovem delu in sestavi seruma bomo še poročali, ker bo gotovo zanimalo čitatelje.

Rodbinska tragedija v Beogradu
Milan Neranič, 28-letni sin beograjskega trgovca Tase Neraniča je v četrtek 24. dec. popoldne po obedu ustrelil očeta in mater, ranil brata ter poglavl sam sebi kroglo v glavo. Eđina priča vse tragedije je bila dekla, Slovenka Marija Lončarjeva, ki pa ne more povedati ničesar, kar bi vso stvar pojasnilo. Slišala je po obedu še smeh in obedi, nato pa naglo drugega za drugim strele iz Milanovega revolverja. Domnevajo, da je izvršil sin to dejanje v napadu blaznosti, ker je bil čudak in pogosto sprt z družino.

Samomer ruskega emigranta
Na avto večer blizu polnoči se je na Šmartinski cesti v Ljubljani pod železniškimi podvozom ustrelil 34-letni ruski emigrant Gregorij Sklocoy, bivši nočni čuvaj neke fabrike na Hrvaškem. Prepeljali so ga teško ranjenega v bolnico. Hude rane ima v ustih in na vratu in je težko, da bi mu ohranili življenje. Vzroka samomora ne vedo.

Požar za polnočnico
Kmalu po polnoči 24. dec. je nekdo zažgal siromašni vdovi Luciji Štrajhar v Motniku borno hišico. Vsačani in tržani so prihiteli na pomoč, rešili precej opravne, hišica z vso krmo in živem pa je pogorela do tal. Škoda je za bedno ženo velika.

Vsa domačija pogorela
V Gomilicah na Prekmurskem je ogenj uničil vso domačijo Stefana Horvata. Ogenj je nastal radi neprevidnosti. Nepogasnjeni ogorek med pepelom je zantelil leseni zaboj, ki je stal poleg slame. Ta se je vrela in zantelila slamnato streho. Ker so sedeli dokaž daleč, niso takoj silkali klicanja na pomoč in se je zato ogenj močno razvil tudi na gospodarska poslopja in tako je Horvatu pogorela vsa domačija. Le živino so rešili.

Protestni shod
Pa ne političen. Minister prosvete je izdal uredbo, s katero predpisuje celodnevni pouk na srednjih šolah. Ta uredba zadeva predvsem tiste dijake, ki se vozijo z vlaki in avtobusi v mesto k pouku. Ti bi morali obdovajati v Ljubljani, kjer bi čez opoldne ostali brez nadzorstva, in tako bi se stroški za studiranje dijakov iz siromašnih slojev zelo povečali. Saj se vozijo z vlaki v mesta le otroci delavskih in kmečkih staršev, ki bi imeli radi te uredbe na leto krog 6000 Din več izdatkov za vsakega dijaka. Ker se vozi v ljubljansko mesto krog 800 dijakov z dežele, bi ta nova uredba pomenila novo breme za siromašne sloje, breme, težko pet milijonov iz-siromakov iztisnjenih dinarjev. V splošnem je za vzgojo vseh dijakov mnogo bolje, da imajo šole le dopoldne, da jim ostane dovolj časa za učenje in razvedrilo. Brez tega vendar ni uspehov. Radi tega so starši dijakov skilicali v nedeljo protestni shod, na katerem so zahtevali, da minister prekliče svojo uredbo.

Najdeno truplo utopljenčica
Poročali smo, da je pred dnevi naša v Savo vdova inž. Zupanca, katere truplo so našli blizu Ljubljane v Savi. S seboj je vzela tudi svojega otroka, 5-letno hčerko. Njeno truplo so našli na sveti dan v Savi pri Kresnicah pod zledenolo obrežno gladino, koder so se drsali fantje.

Politične počitnice
Narodna skupščina v Beogradu do 15. ne bo zasedala. Med tem se bodo 3. januarja izvršile volitve senatorjev. Za te volitve je v vsaki banovini postavljena le ena kandidatna lista. Torej bodo izvoljeni vsi, ki kandidirajo. To je isto, kot če bi jih z dekretom kar imenovali. Dne 15. januarja bo najbrž slavnostna otvoritev kompletne "narodne" predstavništva, senata in skupščine. Za te dni pa vse počiva. Vladni predsednik je bil več dni v toplicah, kralj se s kraljičico mudi v Parizu, kjer je imel več sestankov. To pariško bivanje ima vsekakor svoje vzroke in namene.

Za primer . . .
Dejstvo je, da postopa naša država — iz teh ali onih razlogov — vse drugače nasproti narodnim manjšinam, kakor pa nastopajo sosedne države nasproti našemu živju v njih krajih. Minister prosvete je n. pr. te dni dovolil podružnici "Schwaebisch-deutscher Kulturbunda" v Kočevju ustanovitev privatnega nemškega otroškega vrta v Kočevju. Naši Slovenci na Koroskem pa nimajo nobenih svojih šol. Dočim se pri nas poučuje italijanski jezik na mnogih srednjih šolah, je italijanska prosvetna uprava odpravila poučevanje hrvaškega jezika celo na trgovski akademiji na Reki.

Dvakrat lovska puška
Na Dolenjskem, v Dolenji Straži so imeli lovci na Stefanov dan lov, po lovu pa so se zbrali v gostilni Petreta, kjer pa so jih domači fantje začeli izživati, češ, samo nekaj zajcev ste dobili. Poasebno na pikli so imeli lovca Josipa Šiško iz Sel. Ko je odhajal, ga je znova pred gostilno napadel 20-letni Anton Zupančič. Šiška je ustrelil in zadel Zupančiča v desno stran prsi. Ranjenca so prepeljali v kandijsko bolnico. Tja so pripeljali tudi 20-letnega Pižana iz Srednjih Lipov, ki ga je sosed Jože Vidmar ustrelil v koleno ter mu nogo s štirami deformiral.

V Dalmaciji se kopljejo
Tudi naša država ima svojo toplo obal, kjer je ob času, ko s severnih krajev zmrzuje, tako toplo, da se v morju kopljejo. Za božične praznike, ko nudi želez-

nica mnogo popusta za vožnjo k morju, je dospelo v Split in druga mesta v Dalmaciji mnogo tujcev, ki se zadovoljni kopljejo v morju.

Novi grobovi
V Bohinjski Bistrici je umrl 64-letni posestnik Tomaž Krek, zadel od srčne kapli. — Na Dobjem pri Prevaljah je umrl 59-letni veleposestnik Jože Plešivčnik, v Trbovljah rudarjeva žena Marija Hočevar, stara 55 let in paznikova žena Mara Marin, stara 33 let; v Gaberkih pri Šostanju posestnik Blaž Videmšek, na Seulah pri Slovenjgradcu Blaž Klančnik, gostilničar, v Rakljanu v Slov. Krajin 87-letna Katarina Antalič.

Na Viču je umrla Mara Severjeva, na Jesenicah posestnik Ivan Rape, na Savi Jerica Koširjeva, v Šmartnem pri Dreti šolski upravitelj Josip Poberaj, na Viču Ana Stajeva, v Mostah pri Ljubljani Ivana Zoričeva, v Markovcu Marija Petričeva, v Mostah pri Ljubljani gostilničar in mesar Andrej Primc. — V Zagrebu je umrl tamkajšnji Slovenec Joško Medič, rodom iz Šostanca. Bil je več let upravnik umobolnice na Studencu. — V Mariboru so umrli zadnje dni: Katarina Fluher, zasebnica, Ivana Gregi, zdravnikova vdova, Jera Podlogar, zasebnica, Adolf Sadek, čevljarjev sin in Elizabeta Pleteršek, železničarjeva hčerka.

V Novem mestu je umrla Pepina Jelinič, sestra slikarja Božidarja Jakca. Umrla je na porodu. V Šmihelu pri Novem mestu je umrl Janez Jerič, posestnik, oče urednika Amer. Slovenca, v Zirovnici pa Franciška Zima, stara 76 let.

V Murki Soboti Ana Gregorčeva, žena dr. Albin Gregorčev, Na Dunaju je umrl po teški bolezni ljubljanski trgovec Franec Oblak s Tržaške ceste.

Postaljančevanje priliko
Tržaška prefektura je izdala doselej 10.500 dekretov za postaljančevanje slovenskih prilikov na prošnjo in 2500 uradno. Vsaka sprememba zadene najmanj tri osebe. Ker so izdali tudi za tržaško okolico krog 2500 podobnih dekretov, je v Trstu in okolici postaljančenih krog 50.000 oseb — seveda samo v priliki. Priimek pa še ni ves človek.

Umrla znana Kraljevka
V Križu pri Tomaju na Krašu je umrla Marija Škrinjarijeva, znana delavka med primorskimi slovenskimi ženstvom. Njeno ime je postalo znano tudi v ustanovitvi zavoda za sluškinje v Trstu. Kot inteligentna žena je z vneto zasledovala ves razvoj Slovencev v Italiji, pomagala jkterkoli je le mogla; kot tako so jo poznali mnogi kulturni delavci.

Invalid smrtnil
V Ljubljani je živel od milošćine brezposelni invalid brez desne roke France Keršič, star 48 let. Prenočeval je na kozolcu posestnika Albina na Ilovici. V ponedeljek 28. dec. pa ga je našel hlapec zmrzlega pod kozolcem. Najbrž je padel s stopnic, se od padca onesvestil in zmrznil.

Smrtna nesreča s lovsko puško
Na Gorenjskem vrhu pri Ptuj živi lovski pagnik Alojz Gavez. K njemu je prišel na Stefanovo 17-letni sosedov fant Iv. Pohare. Ta je vzel Gavezovo puško v roke, jo ponesevši sprožil in šibe so zadele Gaveza v obraz. Čez nekaj trenutkov je umrl.

Smrt na ladji
Na donavskem monitorju "Sava" v Novem Sadu je služboval kot podnarednik Janko Golja s Bleda. Pred dnevi ga je v njegovi kabini zadušil ogljikovi dvo-kis, ki je uhajal iz pečice.

ZA NAŠE FARMARJE

Piše Frank Lukancich

Pojasnilo

Nekaj odgovorov sem podal v zadnjih spilih. Mnogi me vprašujejo skoro o eni in isti stvari. Odgovarjal ne bom vsakemu poseamezno. Najbolje je, da odgovorim oziroma opišem originalno zajčjerejo in nekaj o boleznih. Dobil sem nad 120 vprašanj iz raznih krajev dežele. Znamki za odgovor sem pa prejel samo od dveh. To pomeni, da bi jaz moral plačati pošto od 120 pisem, dati papir in kuverte ter poleg tega še pisati. To mi je skoraj nemogoče storiti.

Garje pri domačih zajcih
Ta bolezen se pri domačih najraje v čisto pojavi. Največ vprašanj je: kaj je mojemu zajcu, ker vedno otrasa z glavo, se s sprednjimi in zadnjimi tacami vedno drgne po njej, posebno po ušesih. To so garje v ušesih in nič drugega. Garje, to so mali prašiči, kakor pri kokoših pršice. Take male pršice, npr. kakor uši, samo da so manjše; dolge so eno petnajstinko palca, tako da jih skoraj ni mogoče opaziti s prostim očesom, posebno ne o njih manje vrste. Večje vrste se včasih lahko opazi.

Najprvo o garjah v ušesih. V ušesih se navadno nahaja več vrst takih pršic ali garjev, ker pri razjedanju notranjčine ušesa pri zajcih povzročijo srbečico in zato otrasaajo z glavo in se drgnejo s tacami, misleč, da ali na ta način odstranijo to bolezen ali nadlego. Take garje so v tesnem sorodstvu s drugimi garjami, katere se nahajajo včasih pri domači živini. Posebno v tesnem sorodstvu so s konjškimi garjami. Ušesa pri zajcih navadno postanejo izpočetka znotraj rdeča in pozneje postanejo male hrastice in čedalje večje. Končno se že prične močno gnajiti, da se isteka že smrđljivo gnaj iz ušes zajcev, ker se ugnezdijo pršice globokeje v ušesa. Pozneje se pa pršice ali garje razprše še po drugih delih telesa, na obraz, vrat in noge ter povzročijo "neznošno srbečico". Včasih še celo povzročijo katarisno vnetje zadnice in se pojavi rjavkasto blato. Včasih so garje tako hudi, da se ugnezdijo celo v notranjčino ušesa tako globoko, da je vsako zdravljenje zaman. Glavo pričnejo zajci nositi po strani in jo zviavajo itd.

Ta bolezen je zelo nalezljiva in traja po več mesecev, ako ni vseh živili že preje pomorila. Zajci navadno jedo dobro in hitro izgubljajo meso. Mladice navadno ta bolezen dokaj hitro pomori, starejše živili se ji pa še precej dolgo ustavljajo. Zdravljenje te bolezni ni težko in je učinkovito. Ušesa naj se dobro izčisti s peroksidom (hydrogen peroxide). Vse hraste naj se skrbno odstranijo. Hraste naj se namažejo s oljem pred odstranitvijo, da se dobro zamehajo. Okuženi deli naj se mažejo s sledečo mešanico: 20 delov olivnega olja (olive oil) in 1 del karbolne kisline (carbolic acid) ali pa cresol. S večkratnim mazanjem s tem sredstvom se žival navadno ozdravi. Vselej, kadar mažemo s to mešanico, moramo odstraniti čimveč mogoče hrast.

Priporočljivo je tudi kapniti vsake 2 ali 3 dni po 7 do 8 kapljic sledeče mešanice: olje, petrolej, benzin in kerozin, zmehano z enakimi deli. Pozneje naj se to kapanje v ušesa zmanjša na 2 krat na teden, dokler se bolezen ne izgubi. Sledeče zdravljenje so rabili pri U. S. Dept. z dobrim uspehom: 1 del jodoforma (jodoform), 10 delov etra (ether) in 25 delov olivnega olja (olive oil), kamneno olje (petroleum)

ali pa bombaževa olja (cottonseed oil). Namočimo kosček bombaževa krpe v tej tekočini in s pomočjo palčice namažemo okužene dele. Čez 7 ali 10 dni so pet ponovimo na isti način. Dovolimo tekočini, da se isteka tudi v ušesa.

Poakusimo tudi lahko z zdravili, ki se rabijo za paše garje: 1 procentna raztopina karbolne kisline ali pa cresote v glicerinu (glycerin), ali pa 5% karbolna kislina v olivnem ali pa ricinovem olju (castor oil). V eni ali drugi imed teh tekočin naj se namoči cunjica in naj se jo položi ali pa z njo namaže okužene dele ušesa ali pa direktno pomoči ušesa vanjo. Iz hlevov, v katerih so se nahajali zajci s garjevimi ušesi, naj se odstrani vsa klaja, slama, gnoj itd. Kadar smo vse dobro očistili, pripravimo krop, kateremu smo pridrali precej karbolne kisline ali pa kreolina, in vse hleve dobro poparimo in čisto ismijemo. Končno pa jih pobrižajmo še s kataranom (coal tar) ali pa s cresotom.

Zaprje pri domačih zajcih
Zaprje se bolj poredkoma pojavi pri domačih zajcih, in edino le takrat, kadar se krmi (mnogo kita in sena brez zelenjave. Ako je namešana dlaka med krmo, je nevarno, da se krma svije v kroglice in tako se napravi zaprtje. Hud mrav včasih tudi povzroči zaprtje. Zaprti zajec navadno sedi zvito, žalostno, do hrane mu ni, le včasih malo pojede. Blato je trdo in v malih kroglicah. Te kroglice so obdane s nekim sluzom in so skupaj sprjete. Popraviti moramo s klajo. Pokladajmo več selenjave: sveže zelje, korenje, peso itd. Dajmo zaprtemu zajcu od ene četrtinke, polovice ali do ene kavne žličke epsom solca, raztopljene v vodi, ali pa 1 do 2 kavni žlički ricinovega olja. Zdravila se dajajo po velikosti zajcev. Ne držimo jih v mokrem hlevu in blatu.

(Dalej prihajala)

ali pa bombaževa olja (cottonseed oil). Namočimo kosček bombaževa krpe v tej tekočini in s pomočjo palčice namažemo okužene dele. Čez 7 ali 10 dni so pet ponovimo na isti način. Dovolimo tekočini, da se isteka tudi v ušesa.

Poakusimo tudi lahko z zdravili, ki se rabijo za paše garje: 1 procentna raztopina karbolne kisline ali pa cresote v glicerinu (glycerin), ali pa 5% karbolna kislina v olivnem ali pa ricinovem olju (castor oil). V eni ali drugi imed teh tekočin naj se namoči cunjica in naj se jo položi ali pa z njo namaže okužene dele ušesa ali pa direktno pomoči ušesa vanjo. Iz hlevov, v katerih so se nahajali zajci s garjevimi ušesi, naj se odstrani vsa klaja, slama, gnoj itd. Kadar smo vse dobro očistili, pripravimo krop, kateremu smo pridrali precej karbolne kisline ali pa kreolina, in vse hleve dobro poparimo in čisto ismijemo. Končno pa jih pobrižajmo še s kataranom (coal tar) ali pa s cresotom.

Zaprje pri domačih zajcih
Zaprje se bolj poredkoma pojavi pri domačih zajcih, in edino le takrat, kadar se krmi (mnogo kita in sena brez zelenjave. Ako je namešana dlaka med krmo, je nevarno, da se krma svije v kroglice in tako se napravi zaprtje. Hud mrav včasih tudi povzroči zaprtje. Zaprti zajec navadno sedi zvito, žalostno, do hrane mu ni, le včasih malo pojede. Blato je trdo in v malih kroglicah. Te kroglice so obdane s nekim sluzom in so skupaj sprjete. Popraviti moramo s klajo. Pokladajmo več selenjave: sveže zelje, korenje, peso itd. Dajmo zaprtemu zajcu od ene četrtinke, polovice ali do ene kavne žličke epsom solca, raztopljene v vodi, ali pa 1 do 2 kavni žlički ricinovega olja. Zdravila se dajajo po velikosti zajcev. Ne držimo jih v mokrem hlevu in blatu.

(Dalej prihajala)

Tome Cufar: OSTA

Vsa neumita leži pred hišo, prah jo pregrinja in ljudje se tro po njej. Dolga je in vsak dan bolj umazana. Kdor jo premeri od začetka do konca, sreča marsikaj, kar ni na vsaki cesti in vsakem kraju.

Sajasto zamazane in od trpljenja upognjene moše. Bleda, v skrbih zavite žene. Izstradane, slabo oblečene otroke.

Hirajoče starce. Zapite izgubljence.

Dekleta, ki se ponujajo in ne smejo pomisliti na bedo, ki jih v ponujanju poganja.

Ob straneh te dolge ceste so nizke in visoke hiše. V nizkih so domovi malih, v življenju stianjenih ljudi. Ob visokih hišah stoje dimniki, iz njih se vali smrdeča in strupena gošča fabriškega dima. V hišah samih pa pojo stroji jaklen napev trdega, morečega dela.

Ob dolgi cesti stoje tudi samotni kostanji. Redki so, še redkejše so klopi ob njih. Pod večer posedajo tam pod kostanji ljudje, na katere nimajo ne visoke in ne nizke hiše prostora v sebi.

Tem je cesta dom, vsebina življenja, vse, vse . . .

Nihče jih ne zavida, prezira pa marsikdo.

V njih samih pa raste nekaj, kar ni preziranje ne zavidanje, še manj ljubezen.

V njih kljuje sovražstvo, živo, opravičljivo.

Cesta je blatna, blatno je tudi življenje. Mnogi pa čakajo solnčnih dni . . .

Usoda izumiteljev

Izumitelji, ki so živeli in umrli v bedi. — Vse imetje za ideje. — Nevednost in nehalnost sodobnikov. — Izkoriščevalci izumov. — Stolejte stroja in njegovi tvorci

Življenje in borbe državnikov
ter hrabra dela junakov v vojni tvorijo eno najzanimivejših poglavij svetovne zgodovine. Še večja in pomembnejša pa je armada prvobornih napredka. Marsikateri sestradan genij, ki je temeljito posegel v življenje milijonov ljudi.

Nekaj izumiteljev, ki jih komaj kdo pozna po imenu je spopolnilo parni stroj in izumilo še nekatere druge stroje, ki so doleca zrevolucionirali staro tekstilno industrijo in prinesli delam blagostanje, katerega se ljudje nikoli niso nadejali. Njih stroji so čisto apremenili ustroj socialnega sožitja stotisočev ljudi. Bili so ustvaritelji industrijskih dežel, sprožili so mednarodni boj za srovinne, za tržišča v gospodarstvu še nerazvitih pokrajlinah — boj, ki je na kraju dovedel do svetovne vojne.

Kako malo so se ti veliki magični strojev razumeli na ceneno reklamo v lastni prid! Le malokdo je že šul o Kayu, Hargreavesu, Arkwrightu in Cromptonu ter o Wattu in Jachquardu.

Kdo je napravil, da je bila zadnja vojna najstrašnejša v zgodovini — generali in admirali, katerih slike pozna vsak semljan iz časopisov — ali peščica neznanih inzanjiteljev, ki so konstruirali dalekostojele topove, podmornice in letala? Mladini se vtepa v glavo življenjepisi in svjache državnikov, ki so se v Ameriki borili za zakonitost in proti suženjstvu močrašenih ljudi je znano, da je dal prvo pobudo za pobljanje suženjstva, ki je dovedlo do mehkanke in do državljanske vojne neki Američan, ki je izumil stroj za predelavanje srovega bombaša. Egrenirni stroj Elija Whitneyja je prinesel človeku ceneno obleko in obogatil hkrati farmerje in tovarnarje. Njegov stroj je rešil problem pridelovanja bombaša v tolikani množini, kolikor ga morajo predelati v tkanino tekstilne tovarne. V južnih državah ameriške Unije so zasadih s bombašem neizmerno predele semlje, ki je potrebovala armade delovnih ali in tako se je razvilobarrantanjsa sužnji v plodonosno kupčijo.

Če zasledujemo življenje velikih mošt prav do početka, bomo čisto srečali neizmerno stvariteljsko silo, lastno izumiteljskemu geniju.

SouI — izumitelj pisalnega stroja

Po moji sodbi pisalni stroj ni pripomoček, ki bi mu bilo pripisovati kak izreden pomen. In vendar je v zadnjih 60 letih, ko se je spopolnil in razmnožil prvi skromni model pisalnega stroja, ki ga je sestavil siromašen tiskar Samuel W. SouI iz Milwaukee, temeljito preskusil gospodarski položaj ženskega sveta. Pisalni stroj je v prvi vrsti odprl ženski pot v poslovno življenje, ji omogočil lahoro med moštvi v in pridobitnim poklicom ter na način pošasi rasplesel boj ženstva za enakopravnost na vseh poljih človeškega udejstvovanja. Pisalni stroj je postal res uporaban šele 1876. Med tem pa se je razočarani izumitelj SouI še umaknil od nadaljnega vmešavanja v sfero krog svojega izuma in svet ga je pozabil.

Življenje tistih, ki so utemeljili dobo stroja pa tudi vseh onih, ki so v dobrem ali slabem oblikovali današnjo civilizacijo, je bilo prav malo romantično. Ustvarjajočim genijem materijalnih dobrin, ni bilo priznane niti manj težkih in grankih bojev kot umetnikom, če prav so nam slednji mnogobolj anani kot iznajditelji, ki so se prav tako borili in vojnjo prenašali najtežje preskušnje, v bridki revščini, samo da pripomorejo svojo mu delu do zmage. Stradale so njihove družine, dostikrat bras strehe nad glavo, ker so vse imetje požrli poskusi. Njihovo delo je zorelo v najtežavnejših okoliščinah. Največkrat ga je spremljalo pomehovanje ali celo neprikrito nasprotstvo, najmanj pa brezbrinost sodobnikov. In vendar so dosegli njihova dela sijajen uspeh, čeprav je bil ustvaritelj presnogokrat ogoljufan za zasluženno plačilo.

16-letni deček obsojen v 25-letno ječo

Chicago. — Vernon Royals, star 16 let, je bil v petek obsojen na 25 let zapora, ko je porota zaključila, da je ubil in oropal neko žensko v Forest Glenu. "Capone je dobil manj!" je zavpila njegova mati v sodni dvorani, ko je čula obsodbo.

Brzoplena delavca obsojena

Kittanning, Pa. — Norman Evans in Martin Gladish, brezposelna delavca, sta ukradla par kokoši za svoji lačni družini. Bila sta aretirana in na obravnavi, ki jo je vodil sodnik Graff, sta bila obsojena na tri leta zapora vsak.

RAZNE VESTI

Produkcija avtov pada na polovico

Detroit, Mich. — Novemberaska produkcija avtov v detroitskih tovarnah je bila najnižja v zadnjih desetih letih. Izdanih je bilo le 48.867 avtomobilov, pred enim letom 126.754 in novembra 1929 pa 217.573. Radi večje racionalizacije je bilo azrazmerno zaposlenih tudi manj, delavcev kot n. pr. pred desetimi leti.

V teh številkah je zapopadena tudi miserija, ki vlada vsled ogromne brezposelnosti v tem mestu.

Kaznovan, ker je bil proti vladi

New York. — Komunist W. G. Brinkley je dobil dva meseca zapora in obsojen je bil na plačilo \$150 globe, "ker je skušal prevrniti vlado v Virginiji," kjer je svoj čas agitiral za levčarsko unijo v Danvillu. Kasen je isposloval "po pošti" tamošnji šerif, ki je rekel, da "foreignerji" lahko kriče v New Yorku, ne pa v Virginiji, kjer je dom "polnokrvnih Americanov."

Brzoplena delavca obsojena

Kittanning, Pa. — Norman Evans in Martin Gladish, brezposelna delavca, sta ukradla par kokoši za svoji lačni družini. Bila sta aretirana in na obravnavi, ki jo je vodil sodnik Graff, sta bila obsojena na tri leta zapora vsak.

Tom Kroman:

Boben v zmajski zemlji

Dinko je povedal misel premnogih. Na trgu in obzidju je zaorilo: — Na trgu! Na trgu! Tudi Mirdin je bil tega mnenja. — Zemljani hočejo, ugodi jim. Glavar ni prav nič okleva. — To rad storim! — Pisar, tebi nalagam skrb za to. — Kdo jo pa za gosta vzame? — Valmir bo moj, — je razjasnil poveljnik. — Truden sem že, — mu je pritrtil mladi učenjak. Tudi Kalajer je kazal pobitost. — Meni gre trudnost v kosti. K njemu je pristopil mladi Dinko in ga potrepjal. — Te nadloge te jaz rešim. Glavar se je razgledal po trgu in razjasnil: — Za zdaj je zopet red. Zemljani, muzika vas vabi. Ob svidenju bo že sodnja tod. Glavar je odhajal proti svojemu domovanju. Množica ga je navdušeno pozdravljala in se razšla po zabavišču. Z njo sta šla tudi Dinko in Kalajer. Glavarjevo spremstvo je odšlo pred njim, tudi pisar je z veliko vneto koracil med njim. V ozadju so se znova zadržali Glavar, Valmir in poveljnik. Valmirju se je za hotelo nečesa novega in se je od beh odmaknil. — Vrele veselja bi si rad ogledal. Stopil je po prehodu skozi zidovje in se znal med rajajočimi zemljani zmajske zemlje. Mirdin mu je zaklical: — Takoj bom za teboj!

6. Glavarju je ugajalo, da sta se s poveljnikom tako lepo znašla spet na samem. — Mirdin, spet sem zaupanja željan. — Tebe še vedno tožba gnjavi. — Zavoljo pravde si ne belim las. Zavoljo tujcev hočem, da mi budno paziš. Na straži stoj, zemljanom pa pošepetaj, da se nam zadržijo, kakor je prav. — Glavar, zaupaj mi. Glavar ni mogel dvomiti, da je Mirdin vreden zaupanja. Lažje mu je bilo, tako lahko, da se je pisarju samo posmejal, ko je vnovič prišel priganjat. — Glavar, dovolj, da te znova opozorim. — Prav, prav le pojdiva. — Zdaj je zares odšel. Pisar mu je bil vnet spremljevalec. Hitela sta v grad, k važnim prevajnim poslom tega dne. Pripraviti sta se morala za pravdo, kakršne v zmajski zemlji še ni bilo. Mirdin je pa med tem tudi že odšel za Valmirjem. Z druge strani je pa pričela klicati mlada ženska. — Glavar! Glavar! Glavar! Ker klicani še ni bil daleč, se je Glavar povrnil. — Kdo je tako nadležen? — Me ne poznaš? Je že pozabljeno sorodstvo? — Zadrege so in ne utegnem. — Razsojati res ni lahko. So že razmišljeni pečati? — Od kje ta radovednost? — Pravično sodbo priporočam. — To po predrznosti diši. Ti čudno namiguješ. — Glavar, ne plaši se, nič bridkega ne pada nate. — Čemu me tu držiš? Mir bi dala.

Razburjen in hkrati pomirjen je hitel za pisarjem, ki je bil zdaj že ves v velikem strahu. Mlada ženska, ki je Glavarja zvalila nazaj, je bila Murči. Z veliko porednostjo in junaškim pogumom, ki je bil njej sami zagonetka, ga je spraševala. Ko je bila sama, se je zamejala z lisičjo naslodo. — Haha, po vsej pravici ga je zaskrbelo. Potem je skočila nazaj in med zabijevanjem privedla mladega stražarja, ki je bil vanjo tako zaverovan, kakor je še malokdo po tako kratkem, a zanj nad vse čudovitem spoznanju. — Zdaj glej, da kaj ne skvariš. Nihče naj ne opazi najinih vezi, le v srcih naj gori prisega. Stražar je bil žalosten in ni znal vzeti besed brez tožbe v žep. — Murči! Zakaj se morava ločiti? — Ti je hudo ali le hliniš? — Murči, golobica, vsa vdana in prijazna si bila, zdaj me pa pehaš od sebe. — Ne jadicu, junak ostani! Cemeravih mož ne maram sabo. Stražar je pograbil za besedo. — Drži, kar sva sklenila? — Drži, ako res pojdeš z mano. — S tabo in zate pa povsod! Po tebi šele vem, da so dekleta sladke stvarce. Pred tabo nisem še okusil žene. — Tudi za mano je ne boš! Nobeni te ne dam, s teboj grem v svet, le tožbo naj poprej dobim. Mlavec je skoro zajokal: — O ta nesrečna pravda! Murči ga je mirila in mu pojasnjevala: — Denarja nama vrže. — Meni srce raztrga. — Premagaj se. Kar v teh urah zveš in vidiš, vzemi za smešno igro. Če s kom kaj dobre spregovorim, ne misli, da si ti pozabljen. Odhajala je skozi prehode in ga zapuščala. — Že greš? Murči... — Moram... Jekleno straži najin sklep! Zapovedala mu je tako mogočno, da je postal mahoma cel stražnik, pravcati junak, ki bi moral navdušiti premnogo razvajenko. Verno je pritrtil. — To hočem. — In pazi, da se ne izdaš! S posebnim povdankom mu je zaklicala to naročilo in odšla s trga. Toda že pri prvih korakih je osuplo kriknila. Pred njo je stal Mirdin, poveljnik stražarjev zmajske zemlje, za njim pa njegov gost Valmir. Nenadna pojava jo je osupnila tako zelo, da ji je bilo takoj žal. Mirdin je nastopil z vso strogostjo. Prav nič se mu ni poznalo, da je pred kratkim časom še objemal dražestni stvor in zelo drugače šepetal svoje razpajane besede. Zdaj je kričal in bil celo preteč. — Zaman mu pažnjo zabičuješ! Ujel sem gadja ptiča v past! Murči je bila osupla samo prve pol minute. Potem se je znašla v položaju in zaigrala nedolžno deklico. — Tega pozdrava ne razumem. Mirdin se pa ni pučil premočiti. — Neljubo srečanje ti ne gre v račun, zato ta nevednost. Meni je pa vse docela razumljivo. — No, da, saj ni nič hudega, če smo se našli. Za tabo sem prišla. Ta tvoj stražar mi je bil dan za varstvo. Mirdin ji ni verjel. (Dolge vrhodnjak.)

— Ne, ne, saj niti dobro izvežbani še nismo. Drugi dan sta šla žena in sin gledat parado. Psa sta vzela s seboj. Parada se je vršila na velikem trgu. Vojaki so stali tesno skupaj tam v kotu trga, puške postavljene k nogam in zdelo se je, da jih zebe. Podobni so bili svinčnim vojakom, ker so bili nemi in majhni. Sredi trga je sedel na konju general, pred njim je pa stalo okrog petnajst častnikov. Martin in njegova mati sta stala v prvi vrsti, ker sta prišla zgodaj. Za njima so se neprestano prerivali ljudje. Sree je obema močno utripalo. Pred njima so stali širokopleči policisti, ki so tu pa tam zavitihi gumijevke in zakričali: "Nazaj!" Kar je zadonelo povelje in ljudje so takoj opazili, da so se svinčeni vojaki, stoječi tam daleč v kotu, nenadoma zganili. Krenili so po drugi strani trga v ravnih vrstah naprej in mimo častnikov, stoječih sredi trga. Že so prispeli do drugega oglja štiriogatega trga in zdaj zavijajo na levo in gredo po oni strani, kjer stoji Martin, njegova mati in pes Brok. Pes se boječe stiska k dečkovim nogam. — Kje je oče? — Šepeče mati vsa iz sebe in stisne sinčku roko, kajti zdaj že prihajajo — pa jih je že sto, že narasča število na tisoče in v taktu korakajo mimo. Strašno je gledati jih, kajti zdi se, da gredo mimo vedno isti, vedno enako — ena-dve — ena-dve. Martin razmišlja: to so vendar učitelji, trgovci s kolonijalnimi blagom in veseli natakariji — čemu prav za prav gredo? Tedaj se domisli, kaj gredo delat. Naenkrat vidi v vseh vojake, ki gredo streljat in ubijati. Brok se boji kakor vsi. Naenkrat pa dvigne glavo in skoči radostno na enega teh otopelih, kakor iz sive skale izklesanih mož. Martin spozna v njem svojega očeta. Vidi noge, na katerih se je tako rad igral, vidi kako stopajo; ena, dve, ena, dve. Martin vidi: oče spozna pse, oči se mu zaliskre, ko začne pes skakati po njegovih nogah. Toda te noge! Križi božji, te noge! Te noge se dvigajo in spuščajo nazaj, neizprosno, grožno, enakomerno in strašno — misli Martin — in tem strašnejše se mu zdi to pri očetu, kajti on mora vendar vedeti, kako smešno je to. In Martin naenkrat spozna, kaj je vojna. Ne, to ni igra, to je nezogibna nujnost, pritajena, divja in smešna. Paček se prestraši, ker so se ga dotaknili komišni čevlji. Plaho zavilli in Martinu se zdi, da je nastala za hip v vrstah vojakov zmešnjava. Kar se pojavi podčastnik in zakriči na psa. Toda drhteči Brok se zagrije v očetove čevlje in jih noče izpustiti. Vleče se z njim, kajti oče dviga nogo instano v taktu — ena-dve — ena-dve. Tedaj potegne podastnik bajonet in ga porine pačku do ročaja v trebuh. Na bajonetu dvigne drgetajoče telo ubogega pačka, potem pa ga vrže vojakom pod nogo in vtakne bajonet nazaj. Gle da resno in mrko. Ko je zasadil ptičku bajonet v trebuh, so se mu oči divje zaliskrile. Martin gre za vojaki. Tudi podčastnik je eden med mnogimi, ne more ga najti: od zadaj so vsi enaki, podčastnik in vojaki, tudi njegov oče. Martin ga nima več rad.

NAZNANILO. Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe članov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstojnih, črtnih in izobčenih članov naznaniti upravnštvu Prosveta, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na našo zate pripravljene listine vse naslove upravništva Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravitelj.

M. F.: VRTNICE Z Bojano sva se ljubila dolgo let. Pa je prišel slučaj. Slučaj igra v življenju dostikrat zelo važno vlogo. Vozil sem se z železnico iz kraja v kraj. Na postaji, kjer napajajo stroj in kjer se stekajo železne žile od več strani, je zaigral slučaj svoj vlogo. Sedel sem v vozu, ko sem zaslišal ženski glas izpred vlaka: "Boja, Boja, pridí ven!" Instinktivno sem pogledal skozi okno, kdo kliče ime, ki mi je bilo tako blizu. Menda ni ona sama tu, Bojana, moja Boja? Toda dekleta s tem imenom nisem videl, kajti bitje, ki je malo prej klicalo Bojano, je pritegnilo moj pogled nase. Ta trenutek sem se zavedel, da sem našel, kar sem iskal od prvih ur zavestnega življenja... Slučaj je bil odigral svojo, sicer kratko, a odločilno vlogo. Izpregovorile so oči, ko je vlak drvel od postaje do postaje in predno je bilo konec vožnje, sva vedela, da sva se našla. Alica ima one krasne sinje oči, ki fascinirajo, osamljajo. Alica ima postavo, ki zapeljuje. Alica je demonsko dekle in jel sem pozabljati na šestletno ljubezen. Bojana je bila daleč... Nekaj tednov pozneje. Vaak dan sem čakal in prisluškoval, kdaj pride pismonoša in mi prinese Alkipo pismo. Nekega jutra, bilo je menda ravno dva dni po Bojaninem rojstnem dnevu, je prišel pismonoša in precej težko je padlo v nabiralnik. Hitim odpirat v sladkem pričakovanju Alicinega pisma, pa... o presečenju, da, skoraj razočaranje. Bojanina pisava. Po sobi zadisi po Houbigantu, iz pisma pade listek vrtnice. Čitam in strmim, končno me premagata smeh. Z lila črnilom je pisala: "Ljubi moj... Res nepričakovano je prišlo. Te krasne vrtnice so prišle, da me prepričajo o Tvoji ljubezni. Samo moja sreča bi bila popolna, da si mi k temu napisal par vrstic. Upala sem, da ne odideš, ne da bi se videla, da bi se Ti zahvalila in Te prosila odpuščenja. Po vrtnicah in parfumu diši naša soba (kako si uganil, da mi pošlješ ravno "Houbigant," ki ga imam tako rada) in vsak trenutek se spomnim nate. Moja prijateljica ima zelo rada vrtnice. Hotela mi jih je že ukrasti, pa sem ljubosumna že, če kdo samo pogleda to cvetje, ki si ga držal v rokah Ti, dobri moj...!" Zakaj vendar nisi prišel? Ali je bila to kazen? Oh, če bi vedel, kako huda kazen je bila to. Dala bi vse samo za par trenutkov s Teboj. Poduhala sem rože in

ko sem postavila vazo nazaj, je odpadel en listek — tako bodo padali drug za drugim... Tako mi je hudo, če pomislim, da bodo te krasne rože kmalu ovenele... A ne, ne smem se žalostiti, če ovenejo vrtnice, saj ne bo s tem ovenela najina velika ljubezen, ne, nikoli! Poljubila sem ta listek, ki Ti ga pošiljam in še par kapljic parfuma bom kanila na pismo, da se zvišiš Ti v to lepo čustvo, ki obhaja mene. Tako tesnobno-sladko mi je pri srcu ko včasih tam na vrtu, ko sva sedela na klopi in je okoli dišalo po jasminu; v tistih lepših nepozabnih jutrih. Hvala Ti, tisočkrat hvala. To je bil zopet en lep dan v mojem življenju. Daleč si — a vendar tako blizu, preko teh rož — ki vsak trenutek vračajo k Tebi misli Tvoje Bojane." O ironija! Zahvaljuje se mi za vrtnice, ki ji jih nisem nikdar poslal! Polla je pismo s parfumu, da bi mi pričarala svoja čustva, a mene pričinja boleti glava... Rož pa baje sploh od nikogar ni dobila; pismo je narokovalo le užaljeno, krvaveče srce. Kmalu potem je bil božič in pohitel sem z rdečimi vrtnicami k... Alici. Sele pozneje sem izvedel, da ima zelo rada in da so ji najljubši cvet — vrtnice... KNJIGE S. N. P. J. Pri Prosveti oziroma Književni Matici SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če katero želite naročiti, sedaj je čas zato. Ameriški Slovenci, stane... \$5.00 Slovensko Angliška Slovnica... 2.00 Zajednici... 1.75 Zakon Biogenezije... 1.50 Peter Malaventura v kabaretu... 1.50 Jimmie Higgins... 1.00 Hrbtenica, igra... .35 Med brati, igra... .10 Denar in naročilo pošljite na naslov: PROSVETA 2657 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

ZA KRATEK ČAS S Solskih klopi "Z ljudmi morate biti vedno ljubeznivi", razlaga učitelj v drugem razredu. "Ne sme miniti dan, da ne bi komu kaj dobrega storili in ga osrečili. Ali si na primer ti, Peter, večerj koga osrečil?" "Da, gospod učitelj. Bil sem pri teti, in ko sem šel, je bila srečna." Neki Škot je prišel k cirkuški blagajni in vprašal: "Koliko stane najcenejša vstopnica?" "Stojišče stane eno marko!" "Če kupim stojišče, ali potem lahko ves večer stojim na obh nogab?" "Seveda!" "Dobro. Tu imate 50 pfenigov, stal bom samo na eni nogi." NAROČNIKI POZOR! Znamenje (Dec. 31. 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vsled napačnega naslova, pošite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40. Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30. Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino. Mladinski List stane za celo leto \$1.20. Upravništvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. Chicago

V BLAGI SPOMIN OBLETNICE SMRTI ljubljene soproge in matere JOHANE MLAKAR katero nam je vzela bridka smrt 23. januarja 1931 Kaj življenje človeka je polno žalosti in usode ran seka v srca naša britki čas teška bila je ločitev Tvoja ko zapustila si za vedno nas. Ves svet sedaj je temen za nas. Ljuba žena, mati naša Ti ne vidiš solza naših, v dolgočasnem pustem domu, kjer za nas več veselja ni. Ne mine nikdar ura dneva, da ne bili v duhu bi pri Tebi ko poivaš v črni zemlji, tam kjer Tvoj mirni sedaj je dom. Naš spomin na Te bo ostal v naših srcih do konca naših dni. — Žalujoci ostali: Frank Mlakar, soproga: Rozalija hči, Edward in Frank, sinova, Neža Saks v Johnstown, Pa., Ana Zavbi in Girard, Ohio in Marija Gornik v Leadville, Colo., sestra. Frank Mlakar, Box 462, Farrell, Pa.

Heinz Liepmann: PARADA Očetu se niso bili poslali rdečega listka in čeprav je moral vedeti, kaj ga čaka, je bil zelo nervozen. Kadar je šel po hodniku in je pismonoša potisnil pismo skozi špranjo v vratih ter je obstal obrnjen s hrbtom k vratom — ga je naenkrat obšlo nekaj tako čudnega, da ni imel poguma obrniti se. Sele če je priskakal pes, če je zaklical njegov sinko ali če je kdo v hiši zaloputnil vrata, se je mogel zopet ganiti. Potem pa, pripravljen že na vse, se je počasi obrnil; da, tu je ležalo pismo, toda ne žalostno, kajti bilo je belo. Njegove roke so bile mokre, moral je sesti, bil je ves nekam strašno izčrpan. Martinu so bili prvi tedni vojne polni truača in lepih pustolovčin, ko je pa po dolgih mesecih obujal spomine na nje, so vendar puščali za seboj nekakšen neprijeten občutek, nekakšno "kurjo polt". Oče je poskušil nekoe govoriti z njim o vojni, toda Martin je bil navdušen in brez skrbi — saj je bil star komaj štirinajst let. Skoraj vsak dan je bil poklican s svojimi sošolci v šolsko vežo; ravnatelj, suh, kratkoveden, nadušljiv možič, je izpregovoril v hrupavim glasom nekaj be-

sed, potem so pa zapeli himno in odšli domov, kajti slavili so zmago. Štirideset tisoč ujetih, dvajset tisoč mrtvih. — Dvajset tisoč mrtvih! je zaklical fantič navdušeno, ko je prihitel domov, — in zopet imamo prasto! Pes Brok, majhna, rjava živčica mehkih uhljev in zaupljivih oči, je lajal in skakal vesele okrog njega — mati se je smehljajala nekam blede, oče pa je vstal in odšel iz sobe. Minilo je leto dni; prišla je zima in zopet pomlad. Ljudje so bili že vajeni vojne. Vojna je bila kakor ogromen črn oblak, iz katerega je neprestano lilo. V resnici so pa bila vojna leta vroča in suha, zime mrzle in mračne, a mnogo dobrovoljcev se je tihovrnilo domov. In tedaj se je zgodilo, da je prejel poleti 1915 rdečo pozivnico: oče jo je sprejel sam, dal je pismonoši napitnico, česar prej nikoli ni storil. Pismonoša se je zahvalil, toda obstal je na hodniku. — Zakaj pa ne odidete? — je vprašal. Pismonoša se je v zadregi nasmehnil, potem pa je vzel denar iz žepa in ga vrnil. — Bolje bo, da ne sprejemem tega. — Kar sprejmite, kar sprejmite, — je zamrmral oče. — Ne, ne, je odgovoril pismonoša. Tresel se je kakor od stra-

hu in naenkrat je pripomnil: Saj jaz ne morem nič za to. Oče ga je presenečeno pogledal in vzel denar. Zapri je vrata in krenil počasi po predsobi proti sobanu. Naslonil se je na zid, misleč da umre od bridkosti. In šele zvečer, ko so sedeli že pri večerji, je povedal vse. Star je bil že blizu štirideset; navdušenje je bilo že davno vse minilo, nihče več ni hotel k vojakom, toda morali so. In drugo jutro je šel tudi on. Najprej so jih vežbali in zato se je vračal navadno pozno zvečer domov. Nekoč pa je prišel še opoldne; mati se je zelo ustrašila. Stala je v kuhinji s hrbtom obrnjena k vratom in likala, ko je vstopil. Bila je vsa iz sebe in prvi hip je mislila, da je morda že mrtev in da prihaja samo njegov duh. Zasmehal se ji je v obraz in jo mirno objel. Njegov smeh je zvenel zopet porogljivo, kakor vedno. Čutila je, da se komaj premaguje. — Jutri bo parada, — je dejal. Toda ona ga ni poslušala, objemala ga je krepko s svojimi lepimi rokami, naslanjala je glavo na njegovo krepko ramo in šepetala kakor vsak dan: — Že več, kdaj? — Še dolgo, dolgo ne, dušica. — Ne? Zares ne?

TELEFON ROCKWELL 4904 TISKARNA S. N. P. J. SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerno, unijako delo prve vrste Pošite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA